

סיפורים לנוער 'קמ'

מתוך 'ליקוטי שמואל'

עורך ומלקט ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה. eisikovits1@gmail.com,

058-4852-443

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשיכם או כתובות של נציג עלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרם. אבל הבא להדפיס וידפיס בשם אומרם. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד.

החיבור הראשון הופיע במסגרת

'מפעל ליקוטי שמואל'

"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו"

בשעה טובה ומוצלחת, בסייעתא דשמיא, רואה אור ספר חדש ומפעים

ליקוטי שמואל – חומש בראשית

לאחר שנים של עיון, איסוף, ליקוט ועריכה, יוצא לאור ספר ייחודי המאגד – סוף מעשה במחשבה תחילה את מיטב הקטעים, המאמרים, הסיפורים והמשלים שהופיעו בעלוני פרשת השבוע בשנים האחרונות. דברי חן ושכל טוב, שנבחרו בקפידה וערוכים בטוב טעם, כדי להחיות את הלב ולהאיר את השולחן

- מתוכן הפרקים: רעיונות מאירי עיניים לפרשיות השבוע • משלים מעוררי מחשבה
- סיפורים נוגעים ללב • פנינים להעשרה ולהעברה בשולחן שבת

מתאים ללימוד אישי, למסירת דבר תורה ולשיחה משפחתית

ערוך ומוגש בעמל רב על ידי הרה"ג שמואל אייזיקוביץ שליט"א

כעת למכירה במחיר שווה לכל נפש – כרך ראשון על חומש בראשית

60 ש"ח

בלבד

להזמנה:

<https://dash.bookpod.co.il/product/2231>

הזמן לפרוח

מקס אחז בגיטרת העץ, ידו האחת פרטה ברפיון וידו השנייה תופפה בעצבנות על קצה הגיטרה. "אתה רוצה ללמוד לנגן או לתופף?!" צעקתו של שון המורה המבוגר קטעה את חוט מחשבותיו. מקס הזדקק והחל לפרוט במרץ. "אתה תקרע את המיתרים, טיפש!" קרא המורה, והפעם נלוותה לקריאה גם טפיחה על ידו של מקס. מקס הקטן התכווץ ועידן מעט את הפריטה. כשהוא היה בשיא המנגינה החל לשיר. לבסוף עלה חיוך מרוצה על פני המורה: "אם תמשיך ככה, תגיע רחוק. אבל אם תתבטל, לא יצא ממך כלום!"

מקס הנהן באיטיות ועזב את ביתו של המורה לנגינה. מאז אותו יום שבו שר במסיבת יום ההולדת שלו והשומעים נדהמו לשמע קולו הנדיר, הוא מרגיש שחיי אינם חיים. אביו דורש ממנו ללכת לשיעורים אצל המורה הקשוח למוזיקה. בכל מסיבה ואירוע הוא מוכרח לעלות לשיר ולנגן, ומאז הוא כבר לא סתם ילד משוחרר

וחופשי, אלא כישרון עולמי שאסור לו לאכזב. בהתחלה מקס ניסה להתנגד להמולה שסביב כשרונו המוזיקלי, אבל קולו לא נשמע בתוך בליל ההתרגשות. עם הזמן החל מקס לשנוא ולתעב כל דבר הקשור לשירה ומוזיקה. את הגיטרה שאהב תמיד החל להשאיר בארון, מלבד השיעורים אצל המורה שון שאליהם היה הולך עם הגיטרה בחוסר רצון שהסתיר מכולם.

כשהגיע לביתו מהשיעור, שמע מבעד לדלת את קולו של אביו מדבר בטלפון עם שון המורה: "מעולה! אל תוותר לו! הוא עוד יגיע לשיר בתיאטרון סימס!" מקס הרגיש כמו חבל מתהדק סביב לצווארו, ובאותו רגע קיבל החלטה נחושה: "ברגע שבו אוכל, אעזוב לחלוטין את המוזיקה!" בשנים שחלפו מקס סבל מכל רגע, עד שביום בו סיים את התיכון, הודיע מקס למשפחתו שהוא מתכנן לנסוע ללימודי מכונאות במדינה נידחת. לא סתם בחר מקס ללמוד מכונאות. מבחינתו היה זה המקצוע הרחוק ביותר מכל מה שגילם מוזיקה ושירה. הוא שכר לעצמו בית קטן, ובשעות שאחרי הלימודים התפרנס מעבודה במוסך. ידי האמן העדינות של מקס השתנו לידיים גסות ומשופשפות, ואת צלילי הגיטרה באוזניו החליפו מהלומות הברזל ודפיקות הפטיש.

יום אחד נשמעו דפיקות על דלת ביתו. בפתח עמד ילד כבן שנים עשרה. בגדיו של הילד, שהזדהה בשם רובין, היו בלויים ונעליו קרועות. הוא אחז גיטרה והביט במקס בעיניים גדולות. "מה אתה צריך?" שאל מקס בחשדנות. מראה הגיטרה עורר אצלו זיכרונות ישנים. "אתה רוצה לקנות את הגיטרה?" שאל רובין בשקט. "מי שלח אותך לפה?!" התפרץ מקס וידיו החלו לרעוד בחוסר שליטה, אבל הוא נשם עמוקות וניסה להירגע. הילד ענה בשקט: "אף אחד לא שלח אותי, פשוט נגמר לנו האוכל בבית ואני צריך כסף. את הגיטרה אני מוכר כדי לקנות אוכל לאחי הקטנים, וממילא אין כאן מי שידע ללמד אותי לנגן..."

עיניו של מקס נפערו בתדהמה. הוא פנה לאחור וחזר כעבור דקה ובידיו שני סלים עם מוצרי מזון. "את זה תביא הביתה, ובקשר לגיטרה, אתה מוזמן אלי מחר. אני יודע קצת לנגן..." רובין הביט בו בתדהמה מהולה באושר, ומיד פנה לאחוריו ומיהר לביתו.

כל אותו היום חיכה מקס לשיעור הנגינה עם רובין. אך בערב, כשהחזיק את הגיטרה המחוספסת בידיו, הוא הביט בגיטרה זמן ארוך. לרגע רצה להניח אותה בצד — כמו תמיד. "אתה יודע מה אולי נדחה את זה? אני לא רוצה כרגע לגעת בגיטרה..." אמר

בשקט ורובין הביט בו במבט עצוב, "אמרת שאתה יודע לנגן, לא?" שאל רובין את מקס כשהבחין ברתיעה שלו מהגיטרה.

"נכון" אמר מקס וסיפר בקצרה לרובין את סיפורו. כשסיים, זיהה דמעה קטנה על לחיו של רובין. "אתה יודע", פתח הילד ואמר, "אולי עכשיו זו הזדמנות בשבילך, לנגן לא מתוך לחץ, לא בשביל אף אחד! אלא רק בגלל שאתה אוהב את זה..." עיניו הגדולות של רובין נצצו בהתרגשות כשדיבר.

מקס חייך והביט בגיטרה בשקט. הדברים של הילד נגעו בו, ולפתע, משהו בו השתחרר, משהו שתמיד חיכה לפרוץ החוצה. הוא אחז בגיטרה וידיו החלו לפרוט במרץ על המיתרים, כשקולו המתגבר נלווה אל המנגינה. במשך שעה ארוכה מקס ניגן ושר, ורובין הביט בו מוקסם. כשסיים, אמר לו רובין: "וואו, אתה שר מדהים! כמובן, רק אם אתה אוהב את זה..."

מאותו היום הפך רובין לאורח קבע בביתו של מקס שלימד אותו לנגן. פתאום מקס לא היה צריך את רעש המכונות וריח השמן כדי להתנתק מהמוזיקה, הוא גילה שהוא דווקא כן מחובר ואוהב את המוזיקה, ותמיד רק חיכה להגיע אליה בעצמו.

המפגש עם רובין והדברים שאמר לא נותרו רק בליבו. מקס פרץ לעולם המוזיקה וכבש בהצלחה במה אחר במה. בדיוק שנה לאחר מכן ניצב מקס בפני אלפי צופים בתיאטרון 'סימס', שנחשב לפסגת שאיפתם של המוזיקאים. בסוף ההופעה זיהה מקס בתוך הקהל את המורה הזקן שון. הוא חייך לעצמו בסיפוק, הוא הבין שאין לו כבר כעס בליבו על שון המורה, כי הוא כבר מצא את הבחירה החופשית שלו. באותם רגעים בדיוק חלחלה לראשו ההבנה שלא המוזיקה הייתה הבעיה, אלא הדרך שבה ניסו להכריח אותו לאהוב אותה...

*

לפעמים אדם לא בורח מהדבר עצמו, אלא מהלחץ שהרגיש כשדחפו אותו לעשות את הדבר.

כישרון אמיתי לא צומח בכוח, אלא מתוך אמון, בחירה וחיבור. גם דבר טוב עלול להיראות מאיים, כשמגיעים אליו מתוך פחד ולחץ – כמו המרגלים שראו את הארץ

ולא הצליחו לראות את הטוב שבה. אבל כשאדם מקבל אפשרות לבחור, כמו יהושע וכלב שראו מתוך אמונה, הוא יכול לגלות מחדש את הטוב שהיה שם כל הזמן.

המאבק המוזר

בכל ערב, כשנכנס יורי לביתו, היה משליך את תיקו ליד הדלת, גורר את הכיסא אל השולחן ומתיישב באנחה. ואז, כמעט מיד, היו מתחילים הרעשים מן הקומה שמעליו: גרירות עמומות, נקישות, חבטות קצרות וקולות שלא הצליח לזהות. "שוב השכנים מלמעלה גוררים חפצים בלי התחשבות", היה אומר לעצמו בחוסר סבלנות. 'לפחות בלילה יש שקט', הרהר בינו לבין עצמו, 'הם לא מבינים שהרעש שלהם מפריע?' התרעם בשקט.

בתחילה לא הגיב וקיווה שהרעשים ייפסקו, אך התופעה הלכה והחריפה, וסבלנותו הלכה ופקעה. חוסר האכפתיות של השכנים הרגיז אותו מאוד, ובאחד הימים הכה בתקרתו באמצעות מקל בתקווה שהשכנים יבינו את הרמז. אך כאילו להכעיס נדמה לו שנשמעו דפיקות חזקות מהקומה העליונה. היה גם כך רעש בבניין הישן מהשכנים שעלו וירדו במדרגות והרעש הזה מהשכנים, הפריע לו מאד.

מאותו הרגע הכריז יורי מלחמת חורמה על שכניו מהקומה העליונה. עם בוקר, כשהיה יוצא מוקדם לעבודתו לפני שהתעוררו שכניו, היה דופק במקל בכוח בתקרה, כנקמה על ההתעלמות מקיומו. אבל הוא היה בטוח שהם מחזירים לו בדפיקות חזקות על רצפתם-תקרתו. בכעס ותסכול יצא מביתו לעבודה. מיד כשחזר ושקט שרר בביתם, הרעש התחיל שוב במלוא העוצמה.

יורי החל לתלות שלטים נזעמים מחוץ לדלת ביתו, בהם הטיח כלפיהם את כל מה שחשב עליהם. אבל להפתעתו השלטים לא זכו לשום יחס, והרעש לא פסק אף לרגע. "לפעמים הקולות נשמעו לו מוכרים מדי... כאילו הם חוזרים על עצמם". במשך ימים ארוכים ניסה יורי להילחם בהם, עד שהתייאש והבין כי עליו לחפש דירה אחרת בטרם ישתגע סופית. כעסו וזעמו רק התישו אותו. הוא החל לרפרף על דפי העיתון מדי ערב ולחפש דירות להשכרה הרחק מהשכנים המופרעים שמעליו.

ואז יורי שם לב, שכאשר פסק ממלחמתו נגדם גם הם הפסיקו את מלחמתם נגדו, אבל הרעשים עדיין לא פסקו לחלוטין. לאחר מספר ימים מצא מודעה ובה דירה להשכרה בתנאים טובים. הוא וידא שהדירה מתאימה לו והחליט לעזוב את הדירה הזאת ואת השכנים הנוראים מהקומה העליונה.

יורי ארז במהירות את חפציו ותוך ימים ספורים היה מוכן לעזוב את ביתו. משאית ההובלה שחנתה בפתח הבניין התמלאה בארגזים הרבים וברהיטיו של יורי. הוא הביט בהם בסיפוק, עוד רגעים ספורים הוא יצא מכאן ולא ישוב לעולם. כשהביט בביתו הריק ושמע שוב את הרעש מלמעלה, החליט לעלות לשכנים ולומר להם אחת ולתמיד את מה שהוא חושב עליהם.

הוא לקח את המקל שעוד נותר בדירה, דפק בתקרה בחוזקה, ושמע את הדפיקות מלמעלה. כך היה בטוח שהם בבית. הוא עלה במהירות במעלה המדרגות כדי להטיח בהם את האמת אחת ולתמיד.

יורי דילג את המדרגות במהירות, וראה בפעם הראשונה את הדלת של שכניו. הוא דפק עליה דפיקות נמרצות. להפתעתו הדלת לא הייתה נעולה ונהדפה מעצמה פנימה. יורי הביט פנימה והופתע לגלות שהדירה חשוכה ומלאת אבק. הוא צעד פנימה ובסיבוב מהיר הבחין שהדירה ריקה לחלוטין. לפי מצבה נראה היה שלא גרו בה תקופה ארוכה. יורי הביט סביבו בהפתעה והשתוממות. אם הדירה ריקה אז מאיפה הגיעו הקולות?

הוא הסתובב כה וכה וניסה להבין מה רואות עיניו ואיך זה ייתכן. הוא עדיין אחז במקלו, והוא הכה בו על הרצפה – התקרה שלו. ואז חזר לאוזניו הד חזק, יורי הביט סביבו בהפתעה והכה שוב במקל. שוב ושוב חזר ההד. לפתע הבחין בסדק אור מן הרצפה. הוא התקרב וקרא לתוכו "היי" והד ברור חזר לכיוונו: "היי".

יורי לא האמין למראה עיניו ולמשמע קולו. רק אז הוא הבין שכל הזמן הזה הוא לא נלחם בשכנים... הוא נלחם בעצמו. כל הרעשים הללו אינם אלא הד שחזר אליו מן הסדק שבתקרה שלו! כאשר הרעיש, החזיר לו הסדק קול זהה בתגובה. הוא ירד באיטיות במדרגות. פתאום היה שקט, שקט מוחלט. הוא הבין שכל הזמן הזה הוא לא ניסה להשתיק את הרעש, הוא רק הגביר אותו, והרעש חזר אליו כבבומרנג...

לפעמים אנחנו בטוחים שהבעיה נמצאת אצל האחרים, הרעש, הפגיעה, ההתנהגות שמרגיזה אותנו. אבל לא פעם, מה שאנחנו שומעים בחוץ הוא רק הד של מה שאנחנו יוצרים בפנים. כי כשאדם נלחם – הוא מקבל מלחמה. וכשאדם משנה את עצמו – המציאות סביבו מתחילה להשתנות. לפני שמנסים לתקן את העולם, האדם צריך לשאול את עצמו ביושר: **"האם הרעש שאני שומע... ללא נובע מתוכי?"**

יצירה שקטה

תמיר, איתן ומאור, סטודנטים לאדריכלות, יצאו בחופשת הסמסטר לטיול בעיר הסמוכה, אך הבית המיוחד שראו בדרך שיבש את התוכניות שלהם. הוא היה מעוצב בטוב טעם ובנוי בצורה מקורית ומושכת. נראה היה שהאדריכל שתיכנן את הבית השתמש בטכניקות מיוחדות שהעניקו לבית יופי נדיר. "תראו את העיצוב המיוחד!" התפעל תמיר. "וואו!" סיכם איתן במילה אחת את הגאונות האדריכלית. "הלואי שאעצב כזה בית", מלמל מאור בחולמניות.

"יוסי ספיר, אדריכלות ועיצוב פנים", הקריא תמיר בדרמטיות מתוך שלט קטן ומעוצב ליד השער הראשי. "בעל הבית הוא כנראה אדריכל גאון שעיצב לעצמו בית מהאגדות", הסיק איתן. "ניכנס לבית, נבקש לראות אותו מבפנים?" הציע מאור.

תמיר ואיתן הנהנו בהתלהבות וניגשו לדלת עץ מעוגלת שגילופים עדינים עיטרו אותה באומנות. תמיר דפק על הדלת בהיסוס, ואיתן ומאור החליפו חיוכים נבוכים. הדלת נפתחה על ידי אדם מבוגר שהיה לבוש בפשטות והיה עסוק בניסור בול עץ על משטח עבודה ייעודי. "איפה נוכל למצוא את יוסי ספיר האדריכל הגאון שעיצב את הבית?" גמגם תמיר בשאלה. "אני יכול לעזור לכם?" שאל האיש במבט תוהה. "ראינו את הבית מבחוץ והתפעלנו ממנו מאוד", הסביר תמיר. "אנחנו לומדים אדריכלות", ציין איתן בחשיבות. "אפשר להיכנס לראות את הבית מבפנים?" שאל מאור. "וגם קצת ללמוד מהטכניקות?" הוסיף תמיר באומץ.

האיש חיך, הוא ניגב את ידיו והזמין אותם לסיור בתוך הבית. הם נכנסו אל הבית בפסיעות קטנות וסקרו בעיניים בוחנות את עיצוב הפנים היוקרתי. הם התפעלו בקול ולא חסכו במחמאות כנות ובמילים טובות על האדריכל ומעצב הפנים המוכשר שתכנן

ועיצב את הבית ביצירתיות ותחכום, תוך ניצול מקסימלי של החלל ויצירת אווירה של חופש. האיש הסביר להם במהלך הסיור על זוויות האור, על זרימת האוויר ועל החומרים. והם רק שאלו בהתלהבות: "תגיד, מאיפה האדריכל הזה שאב גאונות שכזרת?" האיש רק חייך בתגובה להתלהבות של הסטודנטים. "עבדתי על העיצוב והתיכנון של הבית שעות ארוכות. את כל הכישרונות שלי רתמתי ליצירת המופת הזאת שאתם רואים..." מאור תלה בו עיניים מעריצות. "אז אתה יוסי ספיר?" שאל. "אנחנו מתנצלים, לא חשבנו שאתה האדריכל. לא חשבנו שאדם בסדר גודל כמו שלך עובד כמו פועל ומדבר בפשטות שכזאת..." התנצלו תמיר ואיתן. "זה בסדר אתם יכולים להרגיש בנוח..." אמר והזמין אותם לשבת בסלון שעוצב בקפידה. "תוכל להסביר לנו את הפילוסופיה שעומדת מאחורי העיצוב שלך?" שאל מאור והאיש החווה בידו והזמין אותם לטבוע בספות הנוחות. "אדריכל גרוע מנסה להוכיח שהוא גאון, ובונה בית שצועק 'תראו אותי'. אדריכל טוב מבין שהוא לא ממציא שום יופי. היופי כבר קיים בטבע שהבורא יצר – באור השמש, בצבע של העץ, ברוח. התפקיד שלי הוא לא להיות הגיבור, אלא רק להיות ה'צינור' – לפנות מקום בתוך הבית לנצל אותו בצורה טובה ויפה ולאפשר ליופי הזה להיכנס פנימה. ככל שאני תופס פחות מקום, הבית יפה יותר, מרשים יותר ונותן את ההזדמנות ליופי של החלל לדבר בעד עצמו..." הסטודנטים הביטו בהתפעלות. "היכן אתם לומדים?" התעניין האדריכל. מאור ציין את מקום הלימודים ופניו של האיש הוארו בחיוך פתאומי. "אני עתיד ללמד אתכם בשנה הבאה". אמר והסטודנטים חייכו. "אנחנו מאוד נשמח", הצהירו בלהט. "אני חושב שגם אני", אמר יוסי ספיר. "הרצון שלכם ללמידה ראוי להערכה, רק חשוב לזכור שיופי פנימי ואמיתי כבר קיים, המטרה שלנו כאדריכלים זה לדעת ולהראות אותו כלפי חוץ, פשוט לשרטט בצורה הנכונה את היופי האמיתי והפנימי..."

*

אנשים רבים מתבלבלים ולובשים על עצמם מעטה של חשיבות לאור הכישורים והמתנות שניתנו להם משמים, והם מבקשים כבוד והערצה. על משה רבינו, גדול הנביאים, האיש שהוציא אותנו ממצרים ונתן לנו את התורה, אומרת התורה: "וְהָאִישׁ מִשֵּׁה עָנִיו מְאֹד מְכַל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה". מפני שמשה לא תפס מקום בעצמו, הוא הפך להיות צינור לאור של הקב"ה, והוא הבין שהוא לא הסיפור, הוא רק השליח.

לבחור נכון

הייתה זו שעת בוקר מוקדמת כשהוא עמד בפתחה של העיירה. עשרים שנה קודם לכן עזב את העיירה מתוך שליחות ורצון עז לשנות את העולם. הוא לא נשא שום תואר רשמי, לא החזיק במשרה קבועה ולא השתייך לשום מוסד אקדמי או רוחני, אבל שמו הלך לפניו בכל רחבי המדינה. אנשים קראו לו 'החכם הנווד', לא בגלל שהוא הכריז על עצמו ככזה – אלא כי כל מי שפגש אותו הצליח לדלות ממנו פניני חכמה ותובנות משנות חיים.

הוא נדד בין עיירות שכוחות, ישב בשווקים והקשיב לאנשים. בלי מאמץ, היה נוגע בדיוק בנקודות הכואבות – ואנשים השתנו.. בכל מקום שבו דרכה כף רגלו, נוצר סביבו תור ארוך של אנשים שביקשו עצה, נחמה, או אפילו רק מילה טובה. הוא תמך, עודד, חיזק והרגיע והצליח לדבר ישירות אל הנשמה ולפתור את הסכסוכים המורכבים ביותר בגישה פשוטה ואמיתית.

השנים חלפו, והחכם הזדקן. שערו הלבין, גבו התכופף מעט, אך עיניו ומוחו נשארו חדים כפי שהיו. הוא עדיין ישב בקרן זוית והקשיב למתרחש, אך אט אט החל להרגיש את עצמותיו דואבות מהישיבה הממושכת. הוא הבין שגילו המתקדם נותן בו את אותותיו. לאחר שעות ארוכות של מחשבות עמוקות החליט לחזור אל המקום היחיד שבו לא ביקר בעשרים השנים האחרונות – העיירה שבה נולד. "הגיע הזמן לסגור מעגל", לחש לעצמו, ויצא לדרך.

הדרך חזרה הייתה שקטה מהרגיל. לא היו בה עצירות רבות, לא היו בה שיחות ארוכות, כאילו משהו בתוכו ידע שהחזרה הזו לעיירת הולדתו תהיה שונה מהרגיל. כשהגיע לקצה העיירה בשעת בוקר מוקדמת, עצר לרגע. הרחובות נראו קטנים יותר מכפי שזכר, הבתים נמוכים יותר, והאוויר... כבד יותר. הוא נשם עמוק והמשיך ללכת בין הרחובות הצרים פנימה לתוכי העיירה. בהתחלה לא זיהו אותו האנשים. אבל עד מהרה מישהו לחש משהו, ואז עוד אחד, ולפתע – הלחישות הפכו לקריאות. "זה הוא!" צעק מישהו. "הוא חזר!", "עכשיו הוא חוזר? אחרי שברח מכאן, הוא נזכר לבוא אלינו רק כשהצליח!?" נשמעה אישה זועמת מאחד החלונות. הקולות הלכו והתחזקו. "שרלטן!" צעק אחד. "נוכל!" צעק אחר. "גנב!" מישהו זרק אבן קטנה שפגעה ליד רגליו, ואילו תושב אחר ירק לעברו בשנאה תהומית. הזקן המשיך ללכת בצעדים מדודים. הוא לא האיץ ולא עצר, ולא הביט לצדדים. פניו נותרו

רגועות כאילו הוא שומע מוזיקה שאף אחד אחר לא שומע. הוא המשיך ללכת
בנחישות גם כשהמוני אנשים התקהלו סביבו בפנים זועמות.

בין ההמון הזועם עמד צעיר אחד שראה את המתרחש ולא הצליח להבין. הוא שמע
לא מעט סיפורים על הזקן הזה, על הטוב שעשה ועל האנשים הרבים שהציל
במהלך חייו. משהו כאן לא הסתדר לו. הוא פרץ דרך הקהל ורץ אחרי הזקן. "חכה
רגע!" קרא לעברו. "איך אתה יכול לשתוק? למה אתה מניח להם לרמוס אותך
ככה?" הזקן עצר, הביט בו וחייך. "בוא איתי," אמר בשקט. הם הגיעו לבית ישן
בקצה העיירה. הדלת חרקה כשנפתחה, וריח של אבק וזיכרונות מילא את האוויר.
הזקן ניגש לפינה, שלף מזוודה ישנה ופתח אותה. מתוך המזוודה הוציא בגדים
קרועים ומוכתמים באבק ובלכלוך.

"קח," אמר והושיט אותם לצעיר המופתע. "תלבש אותם!" הצעיר נסוג לאחור.
"אתה צוחק? למה שאלבש את זה?"

"כי זה מה שהם נתנו לי היום," אמר הזקן בשקט. "ואני בחרתי שלא ללבוש
אותם..." הצעיר שתק. הדברים התחילו לחלחל. הזקן התיישב על כיסא ישן וחורק
והמשיך במילותיו השקטות: "כל מילה שהם זרקו עליי – היא שלהם ולא שלי. אם
אקח אותה ואאמין לה, אני זה שלבשתי את הסמרטוטים. אם לא – היא נשארת
אצלם..." הצעיר הנהן לאט, אך עדיין היה משהו שלא הבין. "אבל למה הם כל כך
שונאים אותך?" שאל בהתעניינות. הפעם חייך הזקן חיוך שונה, עמוק יותר, אולי
אפילו קצת כאוב.

"כי פעם," אמר, "הייתי כמותם..." הצעיר קימט את מצחו. "מה זאת אומרת?" הזקן
נשען לאחור, כשעיניו מביטות לרחוק, כביכול חזר אחורה. "כשהייתי צעיר, חייתי
כאן. ראיתי אנשים סובלים – ולא עשיתי כלום. הייתי עסוק בעצמי, בכאב שלי,
בכישלונות שלי. ואז יום אחד, מישהו זרק עליי מילים קשות. קרא לי חסר ערך,
כישלון, אפס. ובאותו רגע... 'לבשתי' את זה. האמנתי לו. וזה שבר אותי לאלפי
רסיסים..." הוא עצר לרגע. "אבל גם בנה אותי. כי מתוך השבר הזה, יצאתי לדרך.
החלטתי להוכיח לעצמי שאני לא מה שאמרו עליי. והפכתי למי שאתה רואה היום".
הצעיר הקשיב בתשומת לב ושאל: "אז הם שונאים אותך כי?"...

"כי הם יודעים... שלא נולדתי אחרת מהם. הייתי בדיוק כמוהם – רק שאני קמתי.
וזה הדבר הכי קשה להם לראות" השלים הזקן. "את מה שהם יכלו להיות ולא
בחרו. וזה כואב, זה כואב להם מאוד." שקט השתרר בבית. ואז קם הזקן, ניגש
למראה ישנה שהייתה תלויה על הקיר, והצביע עליה. "תסתכל." הצעיר התקרב

וקפא באחת. במראה לא הופיע רק הוא. מאחוריו, כמו צל, עמד הוא עצמו – אך מבוגר יותר, כפוף, עייף, לבוש בסמרטוטים. הוא הסתובב בבהלה. "מה זאת המראה הזאת?!" הזקן הביט בו בעיניים חודרות. "זאת הבחירה שלך", אמר. "אם תלבש את מה שאנשים יגידו עליך – זה מי שתהיה. ואם לא..." הוא חייך קלות. "הדרך עוד פתוחה לפניך!" הצעיר הביט שוב במראה ונשם עמוקות. הוא הבין. לא כל מה שנותנים לך – אתה חייב לקחת. לא כל מה שאומרים עליך – אתה צריך להאמין. לפעמים, החוכמה הגדולה ביותר היא פשוט לדעת מה לא ללבוש...

*

בחג השבועות קיבלנו את התורה – לא רק כמצוות, אלא כזהות פנימית עמוקה. היא מזכירה לנו מי אנחנו באמת, בלי קשר למה שאחרים משליכים עלינו. כמו אותו חכם, הבחירה היא שלנו אם "ללבוש" את הקולות מבחוץ או להישאר באמת נאמנים לעצמנו ולתפקידנו בעולם. ומתוך הנאמנות הזאת – צומחת החירות האמיתית, כפי שלימדו אותנו רבותינו: "אין לך בן חורין – אלא מי שעוסק בתורה..."

סיבוב מכירות

פורשה החדשה החליקה במורד החניון של בניין המשרדים המפואר. עוזי הזדרז לדומם את המנוע ולפתוח את הדלת לבוס שלו – שמעון זהבי, גבר חסון בעל שיער מאפיר, שגילו נושק לשישים. "הפעם אתה יכול להישאר פה, קח לך הפסקה קטנה..." אמר שמעון לעוזי בעודו מסדר את חליפתו. "תודה", אמר עוזי ותחב את ידיו לכיסים במבוכה. שמעון הוא בוס נוח ונדיב. עוזי שתק רגע, ולבסוף פלט לעבר גבו המתרחק של הבוס: "תצליח." שמעון סובב את ראשו, שלח לעוזי חיוך ונכנס אל המעלית המובילה לבניין המשרדים.

עוזי הספיק לסיים שתי סיגריות כשהבוס חזר בפנים חתומות. הם נכנסו אל הרכב בשתיקה. עוזי היסס מעט לפני ששאל: "הצלחת למכור את היהלומים?" שמעון זהבי נד בראשו לשלילה, אך לא היה נראה כמצטער במיוחד. פליאה עצומה מילאה את עוזי האוחז בהגה. הם נסעו היום לשבעה יהלומנים שונים, וכולם סירבו לקנות את היהלומים, אך שמעון לא נראה מאוכזב במיוחד. עוזי נאלץ לשתוק ולכלוא את השאלות שלו בתוכו, הוא כבר התרגל להעניק שירות ללא שאלות וחקירות.

"לאן עכשיו?" שאל עוזי כשיצאו מהשכונה השקטה. "לבורסה בתל אביב", ענה שמעון קצרות ונקב בכתובת המדויקת. כעבור נסיעה קצרה ושקטה הם הגיעו לבורסה. עוזי הצטרף לשמעון נושא בשבילו את תיק המסמכים. היהלומן הראשון בבורסה שאלו ניגש שמעון בחן את היהלומים בריכוז: "היהלומים האלו הם יהלומים גולמיים, אני לא יודע כמה עבודה נצטרך להשקיע בהן, זה דורש המון עבודה. אתה יכול לומר לי מהיכן הם הגיעו כדי שנדע להעריך את העבודה?" "אני לא יודע את מקורם", ענה שמעון והיהלומן הרחר בראשו לשלילה. "אז אתה לא תקנה את היהלומים בלי לדעת כמה תצטרך להשקיע בהם?" בירר שמעון. "לא!" ענה היהלומן נחרצות. "אז לא. הפסד שלך..." חתם שמעון את השיחה.

גם היהלומנים הנוספים בבורסה שאלוהם פנה שמעון סירבו לקנות את היהלומים, כל אחד מסיבה אחרת. אך שמעון נשאר שליו, כאילו לא השקיע סכום גבוה בקניית היהלומים, כמו שסיפר לעוזי רק בבוקר. שוב הדחיק עוזי את פליאתו ונאלץ לשתוק. לרגע עלה בו חשד שאולי שמעון לא מעוניין למכור את היהלומים, היה נדמה לו ששמעון גורם ליהלומנים לסרב מלכתחילה, אך רגע לאחר מכן ביטל בליבו את ההשערה הזו. שמעון הוא אדם חכם, והוא עוזי, כנראה רק מדמיין.

"סיימנו?" שאל עוזי לאחר שעות ארוכות ומייאשות בבורסה. "עכשיו ניגש אל דניאל זהבי, היהלומן האחרון ברשימה", אמר שמעון, שמץ של עליזות השתרבב לקולו המאופק תמיד, והפליאה שליוותה את עוזי מהבוקר הלכה וגדלה. הוא בחן בזהירות את הבוס שלו, אולי הוא מתחיל להזדקן? תהה לעצמו. דניאל זהבי התגלה כיהלומן גבוה וצעיר יחסית. הוא בחן ברפרוף את היהלומים שהציע לו שמעון, שלף את פנקס הצ'קים שלו ובלי להתמקח רשם את הסכום שביקש שמעון. שמעון חיך בסיפוק. "בהצלחה!" הוא טפח על שכמו של היהלומן הצעיר בעידוד. "תודה אבא", ענה הצעיר. כאשר שמע עוזי את היהלומן הצעיר קורא לבוס שלו אבא, התפוגגו כל סימני השאלה מהבוקר, ובמקומם הופיע סימן קריאה גדול. הוא הבין ששמעון בסך הכול דאג לספק לבנו סחורה משובחת והבן פשוט סמך על אביו בעיניים עצומות.

"חבל על הזמן שבזבזנו בבוקר", חשב לעצמו. אבל בסוף היום, כאשר עצר עוזי ליד הווילה של הבוס שלו, חרג מהרגלו לשתוק ואמר לשמעון: "בפעם הבאה תיגש ישר אל הבן שלך למכור לו את היהלומים." שמעון הביט בעוזי ואמר: "כל היהלומנים מכירים זה את זה, והמידע עובר במהירות בין אחד לשני..." עוזי הנהן בראשו. "הבן

שלי נכנס עכשיו לעסקי היהלומים, ידעתי שהיהלומים שלי שווים המון, והם יעזרו לו בעסקים", שמעון חיך באבהיות. "העדפתי לעבור בין כל היהלומנים, להציע להם לקנות את היהלומים ולגרום להם לומר לא, כי הם לא יודעים כמה צריך להשקיע בליטוש שלהם", גיחך שמעון. "ואז, כשהם ישמעו שהבן שלי קנה את היהלומים ובזכותם הצליח בעסקים, הם לא יגידו: טוב, אבא שלו עזר לו. הם יגידו: חבל שלא קנינו את היהלומים בעצמנו..." עוזי שתק בהפתעה. "תמיד ידעתי שיש הרבה מה ללמוד ממך", אמר בסוף, לחייו סמוקות מעט. "רק עכשיו אני מבין עד כמה..."

*

יש מי שמחפש "יהלומים מלוטשים" – הצלחה ברורה ותוצאה נוצצת ללא מאמץ. וכשהוא שומע שיש עבודה, סיכון וחוסר ודאות – הוא מוותר. אבל יש מי שסומך על אבא שלו באמת. גם כשהיהלום עוד גולמי, הוא חוטף את ההזדמנות. כך בדיוק עמדו אומות העולם מול התורה, ביקשו לראות, להבין, להבטיח לעצמם דרך נוחה. וכששמעו שיש בה עבודה – נסוגו. עם ישראל, לעומתם, לא ביקש הוכחות. הוא אמר: "נעשה ונשמע" – קודם כל אמון, קודם כל מאמץ ורק אחר כך הבנה. כי מי שמחפש רק את הנוצץ – מפספס את היהלום. ומי שסומך באמת – זוכה ללטש אותו ולהפוך אותו לאור גדול.

תלונה מתוכננת

כשנולד הילד השביעי למשפחתם של איתן ומיכל ארנון, היה ברור לכולם שהגיעה העת לחשוב ברצינות על הרחבת הבית. לילדים המתבגרים זה היה ברור עוד הרבה קודם לכן. התלונות על צפיפות וחוסר פרטיות היו דבר שבשגרה, ועכשיו גם ההורים הסכימו שהדבר נדרש.

בשבועות שלאחר הברית נבדקה גם האופציה של מעבר דירה, אבל היא נשללה. "יש לדירה שלכם פוטנציאל גבוה", טענו המומחים. "אפשר להשיג רישיון בניה בקלות", אמרו אחרים. ואלו שהטו את כף המאזניים היו השכנים משפחת סגל שהבטיחו כי יחתמו על היתר הבניה בשמחה ויעודדו גם את שאר השכנים לעשות כן.

כשמלא לתינוק חודש כבר היו התוכניות האדריכליות מוכנות, ואיתן ארנון עבר בין השכנים כדי להחתים אותם. רובם הבינו את הצורך שבדבר והסכימו. השכנים מהקומה שלישית הסכימו לאחר הבטחה שלא תתבצע עבודה בין השעות שתיים לארבע, ושהבניין יישאר נקי בסוף היום. את השכנים האחרונים היה קצת יותר קשה לשכנע, פרגון לא היה הצד החזק שלהם, אבל השכן סגל הצליח לשכנע אותם והתקשר לעדכן אותם. תוך זמן קצר הושג הרישיון והבנייה החלה. כעת יכלו בני המשפחה לראות בעיניהם כיצד החלום הופך למציאות. אלא שכעבור שבועיים בערך מתחילת הבנייה הגיע צו הפסקת עבודה מהעירייה. "אחד השכנים שלך חזר בו מחתימתו והגיש תלונה", הסביר הפקיד שאליו ניגש איתן ארנון, "אין דרך להמשיך את הבנייה אלא אם כן הוא יסכים למחוק את התלונה. נסה לדבר איתו."

"מי המתלונן?" שאל איתן בדריכות. לתדהמתו ענה הפקיד: "משפחת סגל מהבניין שלך, מכיר אותם?" הוא הודה לפקיד, יצא החוצה ונחת המום על ספסל מזדמן.

"אז מה עכשיו? נלך לדבר איתם?" מיכל ניסתה לשמוע משהו מבעד ליללות התינוק שבידה. "לא בטוח שיש טעם לכך", נענע בעלה את ראשו לשלילה. "והוא עוד שכנע אותי להתחיל את הבנייה, לא רוצה לדבר איתו בכלל..." כמו בתיאום צלצל הטלפון, קובי סגל על הצג. "הוא כנראה חושב שאני לא יודע שהוא זה שמתנגד לבנייה, ורוצה לשאול איך מתקדמים..." הוא לא ענה לשיחה, ואם הייתה לטלפון שפופרת, היה בוודאי טורק אותה.

מיכל לא חשבה בדיוק ככה. כשאגם סגל התקשרה למחרת היא ענתה לה. השכנה נשמעה נבוכה כשאמרה: "בדיוק עכשיו חזרו מהעירייה, הלכנו לבקש שיסירו את התלונה. תוך כמה ימים תוכלו להמשיך את השיפוצים". היא סיימה לגמגם וסגרה את השיחה. 'למה הגשתם אותה בכלל?' מיכל רצתה לצעוק, אבל לא היה לה על מי.

השיפוצים התחדשו כעבור שבוע. הפקיד מהעירייה סיפר לאיתן כי מעולם לא נתקל במקרה שבו תלונה הוסרה במהירות כזאת. "הוא שכנע אותי להסיר מיד את התלונה, כאילו לא רצה בכלל להתלונן". איתן חש עכשיו בצורך דחוף לשוחח עם קובי סגל, אבל הפעם קובי לא ענה לו.

כשהגיע הצבע לצבוע את שני החדרים החדשים, כבר הפך השיפוץ לעובדה מוגמרת. בדיוק אז שמע אבי ארנון בן החמש עשרה את השכן מקומת הכניסה מדבר עם קובי סגל. "אני לא מבין, התקשרתי לעירייה להגיש תלונה, אמרתי לך שאני רוצה לעשות את זה, נכון?" שאל רטורית את קובי, "הפקיד אמר שמישהו כבר הגיש תלונה ושהבנייה הוקפאה. אז תסביר לי איך זה שאחרי כמה ימים חודש השיפוץ?" אבי ברח משם לפני שישימו לב אליו ורץ לספר להוריו על מה ששמע.

איתן חייג לקובי מטלפון אחר. "אנחנו צריכים לדבר", אמר כשענה לו. "אתם יכולים לבוא היום בערב?" קובי שתק שנייה. "בעזרת ה' נבוא", אמר. הם הגיעו קצת באיחור. "ידעתי שמישהו רוצה להגיש תלונה", פתח קובי. "ידענו שהוא לא יסיר אותה כל כך מהר, אז זה הפתרון שמצאנו..." השפיל את עיניו. "האיש התקשר, שמע שכבר יש פנייה בנושא, ושכח מהנושא. עכשיו הוא כבר לא יכול לעשות כלום, וגם ראה שהבנייה לא הזיקה לו בסוף." "אנחנו חייבים לכם תודה גדולה", קראה מיכל. "סתם חשבנו שאתם רוצים להרוס לנו", הוסיף איתן, "סליחה על כל הכעס שהופנה כלפיכם, רק עכשיו אנחנו מבינים שמגיעה לכם תודה ענקית..."

*

לימוד זכות הוא אתגר שדורש לפעמים יצירתיות רבה. אך עלינו לזכור שגם כשנדמה לנו שאנחנו יודעים הכול ואין אף לא נקודה קטנה של זכות, גם אז עלינו לקחת בחשבון שיש דברים שאיננו יודעים ואולי לעולם לא נוכל לדעת. סבלנות, וותרנות ואורך רוח מועילים תמיד לחיים טובים יותר מכל תחושת צדקנות, כעס ומרמור.